

Dank voorzitter,

Het eind van 2025 en het nieuwe jaar 2026 hebben het in zich om een hele spannende tijd te worden. Verkiezingen voor de Tweede Kamer, verkiezingen voor een nieuwe raad. De toekomst ligt helemaal open. Dit brengt ook onzekerheid en ongemak met zich mee. De druk op veel mensen neemt ook toe. Denk aan de wooncrisis, stijgende kosten voor zaken als voedsel en energie, toegankelijkheid van de zorg. Maar ook buiten de grenzen van de gemeente nemen de zorgen toe. Sinds de Tweede Wereldoorlog zijn er niet zoveel oorlogen tegelijk geweest als nu. Dit lijkt ver van ons bed, maar wordt zeker gevoeld in Groningen. Denk aan de vele demonstraties tegen de genocide in Gaza en steunacties voor Oekraïne. Of neem het geweld in Congo, waar vele onschuldige mensen sterven voor de grondstoffen voor de accu's voor elektrische auto's en het maken van mobiele telefoons, kapitalisme in een van zijn meest gruwelijke vormen.

Ik wil de sfeer niet teveel verpesten met dagelijkse zorgen en verhalen over ellende. Maar, het is wel belangrijk dit te benoemen. Het hoort bij onze taak om die geluiden uit de samenleving hier te laten horen.

Het is belangrijk dat we stilstaan bij wat er gebeurt als we de zorgen hier niet terugkomen. Als mensen het gevoel krijgen niet gehoord te worden en dat ze er niet toe doen. Mijn partij

spreekt regelmatig mensen die zich zo voelen als we de buurten in gaan. Dat is altijd pijnlijk om te merken. Want het betekent vaak dat iemand het vertrouwen in de overheid of zelfs in de democratie in zijn geheel kwijt is geraakt. Dat ze niet meer geloven dat verandering mogelijk is, of dat er een betere wereld kan komen.

Eerlijk gezegd snap ik die gevoelens wel. Al tientallen jaren horen mensen dat de overheid niet over hun problemen gaat. Dat ze het maar zelf moeten oplossen. Succes of mislukking? Dat zou allemaal je eigen verdienste zijn. Als je mensen zo behandelt, raken ze langzaam het vertrouwen kwijt. Ze schamen zich als het even tegenzit. Ze gaan zich alleen voelen, omdat verteld wordt dat je er ook alleen voor staat. En ze gaan anderen wantrouwen – want iedereen wordt een concurrent die jouw kans op een baan of een huis zomaar kan afpakken.

En er is genoeg reden om onzeker te zijn. Mensen zagen hoe woningen onvindbaar werden. Hoe de prijzen voor voedsel, energie en andere basisbehoeften door het dak gingen en nog steeds hoog zijn. Tegelijk maakten supermarkten en energiebedrijven flinke winsten. Sterker nog: De energiebedrijven en hun aandeelhouders stonden zelfs vooraan met de hand op om steun te ontvangen van de landelijke overheid toen het mis ging. Maar gewone mensen? Die hoefden nergens op rekenen van de regering.

Als mensen lang in onzekerheid leven, ontstaat er ruimte voor uiterst rechts. Partijen op rechts spelen namelijk in op angst. Ze zien hoe groot de onvrede is in de samenleving en in plaats van die woede gebruiken om betere omstandigheden af te dwingen, richten zij die boosheid op kwetsbare groepen, zoals vluchtelingen. Ze zetten mensen tegen elkaar op en spelen ze tegen elkaar uit.

Die voedingsbodem voor haat en verdeeldheid moeten we aanpakken. En dat kan met wat de Duitse econome Isabella Weber 'antifascistische politiek' noemt. Dat klinkt misschien zwaar, maar het gaat juist over iets heel concreets. Het betekent dat je ongelijkheid niet normaal vindt. Dat je actief beleid maakt om mensen hoop, zekerheid en zeggenschap te geven. Dat de economie wordt ingericht om de noden van mensen te dienen, niet de winst van de bedrijven. Want mensen die zich gehoord en gesteund voelen, raken minder snel verbitterd of boos op elkaar. Het is dus niet alleen iets tégen extreemrechts, maar vooral vóór een solidaire samenleving. Waar je niet tegenover je buurman komt te staan, maar samen werkt aan beter wonen, betaalbaar leven en gelijke kansen.

Met deze term probeer ik een trend in de samenleving te duiden: de verrechtsing die we wereldwijd zien. Van Trump in de VS tot Meloni in Italië. Leiders die ongelijkheid vergroten, verdeeldheid zaaien en de democratie bedreigen. Ook in

Nederland schuift het politieke midden op naar rechts, met een regering die illegaal verblijf van vluchtelingen strafbaar stelt en solidariteit ondermijnt. Die ontwikkeling komt voort uit teleurstelling in het neoliberale systeem dat zijn beloftes niet heeft waargemaakt. Maar rechts mag niet het enige antwoord zijn op die onvrede. Er is een alternatief, met politieke keuzes die mensen beschermen, verbinden en perspectief bieden.

Gelukkig doet het college al veel aan wat je als antifascistische politiek zou kunnen herkennen, of ze dat zelf door hebben of niet. Zo worden gemeentelijke belastingen al jaren eerder kwijtgescholden. En mensen die recht hebben op een uitkering, worden hier behandeld met vertrouwen en respect, in plaats van met achterdocht. Mensen krijgen ondersteuning om werk te vinden, in plaats van harde sancties bij vermeende luiheid.

Ook de pilot voor mondzorg voor mensen met lagere inkomens hoort hierbij. Want dat je aan iemands gebit kunt zien hoe groot de portemonnee is — dat zou in een rijk land als Nederland niet normaal moeten zijn. Maar zolang tandzorg niet in het basispakket zit, is dat helaas wél de situatie. Daarom voerde de SP laatst actie op de Vismarkt. Tientallen mensen tekenden onze grote rotte kies, van papier-maché gelukkig, die we aanboden bij zorgverzekeraar Menzis. Die wilden hem vreemd

genoeg niet aannemen, maar de boodschap was duidelijk: tandzorg hoort in het basispakket.

Het is goed dat de gemeente in dit gat — of eigenlijk dit gaatje — springt, en dat er al veel mensen de kans hebben gekregen om naar de tandarts te gaan. De evaluatie moet nog komen, maar als SP willen wij dat deze pilot in 2026 wordt voortgezet.

Wijkvernieuwing past ook in het plaatje van politiek van hoop. Dat is namelijk het opbouwen van buurten, in letterlijke zin, met het verbeteren van woningen, en in figuurlijke zin, met het opbouwen van gemeenschap. Dat wordt gedaan met de vreselijke term, maar goede methode van community building. Bij community building gaat het om het versterken van buurten door mensen met elkaar in contact te brengen en samen gebruik te maken van talenten en mogelijkheden die vaak nog onbenut zijn — bij bewoners, organisaties en instellingen in de wijk. Het bij elkaar brengen van mensen hoort ook bij antifascistische politiek.

Al deze maatregelen ondersteunen mensen in hun dagelijkse zorgen. Bieden een vangnet aan de mensen die de steeds ingewikkelder wordende samenleving niet bij kunnen benen of gewoon even pech hebben. Naast deze mensen gaan staan en laten zien dat zij niet alleen zijn is het beste middel om onderlinge solidariteit op te bouwen en de angst voor de ander weg te nemen.

Vooruitkijkend willen wij als SP dat het college door blijft gaan met investeren in de grootste problemen waar de Groninger tegenaan loopt. We hebben natuurlijk allemaal gezien dat de toekomst onzeker is, zeker op financieel gebied. Juist daarom is het nu nodig om niet te gaan bezuinigen, voor we het weten is er een belangrijke regeling afgebroken die had kunnen blijven bestaan. De toekomst voorspellen is bijna onmogelijk en de Haagse politiek is grillig, maar dat kan niet een reden zijn om als gemeente zelf ook stil te gaan staan. Daarom komen wij ook met de motie om door te blijven gaan met ongelijk investeren. Investeren in armoedebestrijding, in de wijkvernieuwing, in werkondersteuning. Omdat Den Haag niet levert en dat het komende jaar, met de verkiezingen en alle formatiedrama in het vooruitzicht, ook niet gaat doen. Omdat wij moeten laten zien, aan al die mensen die hun vertrouwen in solidaire politiek kwijt zijn geraakt, dat het anders kan. Alleen zo gaan we de polarisatie tegen en bouwen we een weerbare samenleving waar samengewerkt wordt om tot een beter Groningen te komen.

Tot zover voorzitter.